

KRITERIJI UVRŠTAVANJA U KATALOG USLUGA I RESURSA HRVATSKOG OBLAKA ZA OTVORENU ZNANOST (HR-OOZ)

Zagreb, ožujak 2022.

Kriterije je pripremila [Radna skupina za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a](#), a usvojilo [Vijeće Inicijative za HR-OOZ](#) 09. ožujka 2022.

SADRŽAJ

1. DEFINICIJE POJMOVA.....	3
2. KRITERIJI UVRŠTAVANJA	3
2.1 Opći kriteriji i otvorenost	3
2.2 Razina usluge (opis i spremnost usluge)	4
2.3 Tehnički i sigurnosni kriteriji za IT usluge.....	4
3. PRILOZI.....	5
3.1 Razina tehnološke spremnosti	5

1. DEFINICIJE POJMOVA

Za definiranje usluge koristimo definiciju FITSM-0: Usluga je pružanje vrijednosti korisnicima u postizanju željenih rezultata.¹

U kontekstu HR-OOZ-a:

- usluga je nešto što korisnici aktivno koriste, može biti tehnička ili usluga koju pružaju stručnjaci poput edukacije, statističkih analiza, savjetovanja prilikom planiranja istraživačkih projekata
- posluživanje rezultata istraživanja ili obrazovnog procesa poput skupa podataka, softvera, dokumenta ili kolegija ne smatra se uslugom
- usluga mora biti dostupna te imati vlastitu vrijednost, ne može se raditi o dijelu veće usluge²

Katalog za sada okuplja isključivo usluge.

2. KRITERIJI UVRŠTAVANJA

2.1 Opći kriteriji i otvorenost

1. Pružatelj usluge mora biti pravna osoba sa sjedištem na području Republike Hrvatske. Ako uslugu pruža više pravnih osoba, barem jedna od njih mora imati sjedište na području Republike Hrvatske.
2. Korištenje usluge mora biti namijenjeno i omogućeno korisnicima (djelatnici, suradnici, studenti) više od jedne pravne osobe iz sustava znanosti i visokog obrazovanja RH (interne usluge ustanova ne uvrštavaju se u Katalog). Pristup pojedinim uslugama može od korisnika zahtijevati registraciju s osobnim ili institucijskim korisničkim podacima.
3. Neovisno o tome koristi li se usluga besplatno ili komercijalno, pružatelj usluge mora
 - a. davati većinu sadržaja (više od 50 %) u otvorenom pristupu
 - b. ili omogućavati istraživačima i drugim uslugama pripremu, objavu ili podizanje kvalitete otvoreno dostupnih sadržaja
 - c. ili od korisnika usluge zahtijevati da rezultate proizašle iz korištenja usluge objavljuju sukladno načelu „otvoreno koliko je moguće, zatvoreno koliko je nužno“ (engl. *as open as possible, as closed as necessary*) pri čemu odstupanje od otvorenosti mora biti opravdano i obrazloženo.
4. Pružatelji usluge moraju biti upisani u Informacijski sustava znanosti RH – CroRIS. Usluga mora biti upisana u modul Oprema i usluge Informacijskog sustava znanosti RH – CroRIS.

¹ <https://www.fitsm.eu/downloads/>, “Way to provide value to customers through bringing about results that they want to achieve.”

² <https://eosc-portal.eu/providers-documentation/eosc-provider-portal-inclusion-criteria>

2.2 Razina usluge (opis i spremnost usluge)

5. Usluga mora na mrežnim stranicama imati objavljen opis, ciljanu skupinu korisnika ili ustanova koji mogu koristiti uslugu te **pravila korištenja** usluge. Navedene informacije moraju biti na hrvatskom ili engleskom jeziku. Opis i ciljana skupina mogu biti uključeni u pravila korištenja. Pravila korištenja mogu uključivati:
 - a. informacije o licencijama i intelektualnom vlasništvu
 - b. razinu odgovornosti za rad usluge (engl. *liability*)
 - c. informacije o zahtjevima za registraciju korisnika te autentikaciju i autorizaciju pristupa usluzi
 - d. eventualne troškove korištenja.
6. Na mrežnim stranicama moraju biti objavljene **upute za korištenje** usluge.
7. Mora biti definiran **način i vremenski rok ostvarivanja korisničke podrške**, prijave nedostataka i obrade zahtjeva.
8. Ako je za pružanje ili korištenje usluge potreba obrada osobnih podataka, na mrežnim stranicama mora biti objavljena **politika privatnosti ili obavijest o privatnosti**.
9. Usluga mora imati razinu tehnološke spremnosti (engl. Technology Readiness Level – TRL) **TRL7 ili više** (opis TRL razina nalazi se u Prilogu 3.1.).

2.3 Tehnički i sigurnosni kriteriji za IT usluge

10. IT usluga udomljena je na IKT opremi koja je u podatkovnom centru u Republici Hrvatskoj ili u Europskoj uniji.
11. IT usluga mora imati nadzor dostupnosti.
12. Pružatelj usluge mora imati pravilnik kojim se uređuju pitanja sigurnosti, a koji se odnosi i na IT usluge.
13. IT usluge mora imati sigurnosne kopije podataka koje u slučaju katastrofa omogućavaju oporavak usluge.
14. Ako usluga zahtijeva autentikaciju, tada autentikacija mora biti podržana putem autentikacijske i autorizacijske infrastrukture sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj AAI@EduHr.

3. PRILOZI

3.1 Razina tehnološke spremnosti

Na poveznici su dostupni opisi pojedinih razina tehnološke spremnosti koje koristi Europska komisija: https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/wp/2018-2020/annexes/h2020-wp1820-annex-g-trl_en.pdf.

U nastavku su pojašnjeni opisi razina tehnološke spremnosti TRL7, TRL8 i TRL9. Opisi su preuzeti s [EOSC portala](https://eosc-portal.eu), a izvorni opis razina tehnološke spremnosti dostupan je na poveznici: <https://eosc-portal.eu/providers-documentation/eosc-provider-portal-resource-maturity-classification>.

TRL 7

Opis prema Europskoj komisiji: Prototip sustava demonstriran je u operativnom okruženju

- usluga (ili resurs) je prošla faze razvoja te su u naprednoj fazi pretprodukcije (softver je stabilan, pouzdan i postavljen u operativno okruženje)
- funkcionalnosti usluge (ili resursa) testirane su od strane korisnika te je cijeli postupak dokumentiran
- napravljena je procjena opterećenja sustava nakon završenog prijelaza u produkciju te je postupak dokumentiran
- ugovor o razini usluge je proizvoljan.

TRL 8

Opis prema Europskoj komisiji: Sustav je završen i uspostavljen

- postoje stvarni korisnici koji se u svome radu oslanjaju na uslugu (ili resurs)
- objavljene su upute korištenja usluge (ili resursa) za krajnje korisnike
- objavljena su pravila korištenja, politika prihvatljive upotrebe, ugovor o razini usluge
- postoji dokaz da je usluga (ili resurs) u skladu s iskustvom korisnika
- omogućena je podrška korisnicima.

TRL 9

Opis prema Europskoj komisiji: Sustav je dokazano funkcionalan u operativnom okruženju

- zadovoljeni su svi TRL 8 uvjeti
- povratne informacije korisnika o korištenju usluge (ili resursa) prikupljene su i dokumentirane
- usluga (ili resurs) je u produkciji te se koristi od strane korisnika najmanje 1 godinu
- postoje kvantitativni rezultati o korištenju usluge (ili resursa).